

Snacka om barnrätt

Avsnitt 7. Rasistisk mobbing

Dona Hariri: Välkommen till *Snacka om barnrätt*, en podcast från länsstyrelsen i Stockholm om barns rättigheter och olika förutsättningar. Jag som leder samtalet heter Dona Hariri och är barnrättsjurist. Idag ska vi prata om barn som blir mobbade på grund av sin hudfärg eller etniska tillhörighet. Vi ska prata om rasistisk mobbing.

Patrik Cederlöf: I grundskolan är kränkningar med koppling till etnicitet den vanligaste formen av trakasserier. Normer är starka, redan i förskoleåldern har barn påverkats av omgivningen att tycka att ljusare hudfärg är bättre. Alla skolor måste dokumentera och utreda alla kränkningar som sker. Rasism kan orsaka kronisk stress vilket påverkar barnets utveckling, lärande och beteende, och i förlängningen både den fysiska och psykiska hälsan.

Dona Hariri: I dag ska jag prata med Patrick Konde som jobbar på stiftelsen Friends och Helya Riazat som är rektor på Järvaskolan. Välkomna båda två till podden!

Helya Riazat: Tack så mycket, Dona!

Patrick Konde: Tack så mycket!

Dona Hariri: Och välkomna till Gamla Stan, det är här vi är i Stockholm så det är också kul att ni är med här på plats, trots pandemin. Det här samtalet är jätteviktigt tycker jag men också det samtalet som gör mig mest förbannad. Jag blir så lack varje gång jag ska prata om rasism och varje gång jag ska prata om mobbing. Vi pratade lite inför, och det ni lyfte upp var saker som fortfarande pågår och det gör mig så arg. Jag tänker att vi ska inte bara vara arga utan vi ska också vara konkreta och tydliga och framför allt prata om lösningar, men låt oss ändå börja i problemen. I inledningen här använde jag begreppet rasistisk mobbing och jag har aldrig gjort det tidigare. Är det här ett begrepp vi ska mynta nu? Patrick, vad säger du?

Patrick Konde: Att mynta är kanske att ta i men det är ett begrepp som jag tycker att vi ska använda oss av. För det finns väldigt många kopplingar mellan mobbing och rasism. Och det finns många mekanismer i mobbing som också finns gällande rasism. Så jag tycker att det finns en stor vikt i att försöka lyfta in det här, rasistisk mobbing, för det visar på den särpräglning i mobbing som då har rasistiska förtecken.

Dona Hariri: Helya, vad säger du?

Helya Riazat: Jag tänker, att om det är en självklar företeelse i dagens värld, idag i vårt samhället, att många av våra barn utsätts för just det som de definierar som rasism och därmed då som mobbing av den strukturen, då måste vi mynta det begreppet. Det gör ont att ens behöva tala på det här sättet men det är en verklighet för väldigt, väldigt många barn och ungdomar i vårt samhälle.

Dona Hariri: Patrick jag börjar ändå med dig och som sagt jag tänker att vi grottar först ner oss i det mörka och, som du säger, det tråkiga och problemen här. Kan du ge oss några exempel på hur rasistisk mobbing skulle kunna ta sig i uttryck, hur ser den ut, i vilka situationer uppstår den, vad säger du?

Patrick Konde: Tyvärr så kan jag ge jättemånga exempel för i våra kartläggningar får vi in väldigt många exempel från många unga som utsätts i dagens Sverige. Och det brukar ha en särprägel beroende på vilken stereotyp det är man kopplar det till. Som nu under pandemin fick vi ganska tidigt i februari förra året in ganska mycket rapporter från personer med asiatiskt påbrå som då berättar om att folk gör ett likamedtecken mellan pandemins coronasmitta och dem. Och därigenom drar skämt eller på olika sätt får dem att känna sig mindre värda och att de bär på en smitta som de inte bär på. Det kan också handla om det som brukar kallas för mikroaggressioner, att saker som kan ses som väldigt små i det stora sociala samspelet kan vara väldigt många av det och det kan också få personer att känna sig utsatta i en väldigt hög utsträckning. Till exempel kan det vara repeterade kommentarer som "Var kommer du ifrån egentligen". Eller "Vad bra du är på svenska", som då kan ses som en komplimang men det får dig att känna att du har inte en självklar plats i sammanhanget som du befinner dig i och det kan leda till en väldigt stor känsla av utsatthet.

Dona Hariri: Jag hörde det senast i morse. 32 år gammal, snart 33, och fortfarande var det någon som sa till mig imorse "Gud vad bra svenska du har". Vad har det här för konsekvenser, vad för det med sig? Det är en väldigt bred fråga, Patrick, men om man ska försöka vara så konkret som möjligt, vilka konsekvenser för det med sig framför allt för en ung person? Hur påverkar det, skulle du säga?

Patrick Konde: På en massa olika sätt. Att inte känna att man har en tydlig plats i sammanhanget kommer få en att börja tvivla på sig själv, tvivla på om jag faktiskt får rum där jag är. Så går du i en skola eller i en klass där du flera gånger utsätts för rasistisk mobbing då kommer du kanske känna att "Nej men jag hör inte hemma här". Kanske kommer det leda till att du vill välja [en annan] skola eller, kanske ännu värre, att du börjar tänka på "Har jag en plats i världen jag befinner mig i?" och det är det absolut hemskaste som finns när folk börjar betvivla om jag får rum i världen som jag befinner mig i.

Dona Hariri: Du jobbar som sagt på Friends, du är sakkunnig där. Hur jobbar ni med rasistisk mobbing, vad gör ni?

Patrick Konde: Vi gör väldigt många olika saker och jag tror att det här problemet behöver många olika angreppssätt för det finns väldigt många målgrupper som behöver jobba med det. Huvudsakligen jobbar vi med personer som undervisar i skolor men även i idrottsföreningar, vi jobbar med vårdnadshavare och så.

Dona Hariri: Så mycket arbete riktat mot vuxna då?

Patrick Konde: Ja, vuxna är vår huvudsakliga målgrupp. Och det handlar om att hitta olika sätt att bjuda in personer i en diskussion om rasism som ett strukturellt fenomen. För oftast när man pratar om rasism så pratar folk om enskilda händelser och vill kunna distansera sig själv från rasismen, genom att det är en rasist som har gjort någonting och jag är inte som den personen. Men för oss handlar det väldigt mycket om att gå in i en djupare självrannsakan. Bland annat har vi tagit fram en podcast-serie som heter *Skolan och rasismen* och en webbkurs med koppling till den, för att personer i enrum ska kunna sitta och lyssna på det här utan att hamna i en situation där man hamnar i affekt och börjar slå ifrån sig, utan faktiskt lyssna på det där och börjar fundera på om det finns någonting som jag kan koppla till mig själv och min vardag i det här. Och sedan, i nästa steg, börja möta människor och diskutera det. Det brukar ha ett ganska gott utfall.

Dona Hariri: Helya, nu får du en mycket stor och bred fråga, en fråga som vi alla ofta ställer oss och det finns olika svar på den. Vad beror rasistisk mobbing på, vad kommer det av? Utan att gå in på rasismens historia, vad skulle du säga?

Helya Riazat: Om jag utgår från den institution och plats som jag är verksam vid, skolan, så tror inte jag att barn och unga kliver in i en skolmiljö, trots allt de får lära sig i skolundervisningen, trots all den information som finns väldigt lättillgänglig i vår samtid, och utsätter sina kamrater för den här typen av mobbing, om det inte är så att de bär med sig många av de här värderingarna från sina hem. Det är givet var de här tankarna och värderingarna kommer ifrån. Det är inget som har fallit ned från himlen på något sätt. Många av våra barn blir utsatta för rasistisk mobbing men ingen känner till någon som utsätter. Alla är för demokrati, jämlikhet och allas lika värde och allt möjligt men dessvärre så växer de här tankarna i vårt samhälle och vi ser hur många av våra barn lider dagligen på grund av det.

Dona Hariri: Så, skulle du då säga att det här, om vi ska förenkla det väldigt mycket att det här är ärvda fördomar och normer, är det vad det är?

Helya Riazat: Det är en del av den socialiseringsprocess vi har i vårt samhälle. Vi har i dag ett samhälle där väldigt många individer, allt för många individer sympatiserar med högerextrema rasistiska krafter.

Och det är ingen enskild företeelse endast i vår politiska sfär utan det är också något som smittar av sig på vårt skolväsende, på vår sjukvård, på allt i vårt samhälle, vilket vi kan se avspeglings av överallt.

Dona Hariri: Du är som sagt rektor på Järvaskolan som jag är ett fan av sedan ni startade, det vet du, jag tycker att ni är otroligt innovativa på alla sätt och vis och duktiga. Hur jobbar ni med rasistisk mobbing? Patrick, du var inne på att ni på Friends gör det mycket inriktad på pedagoger och vuxna i ungas närhet på olika sätt. Hur gör ni, [Helya]?

Helya Riazat: Alltså det är oerhört fascinerande för i alla undersökningar som vi genomför bland vår målgrupp så visar det sig att det är den enorma mångfald som vi har på vår skola leder till att vi har i stort sett, vad vi kan se, ingen rasistisk mobbing som förekommer på skolan. Och det beror på att vårt elevunderlag består av en inkluderande miljö bestående av väldigt många olika etniska bakgrunder. Så uppenbarligen, som bevis kan vi påvisa att i en miljö med bred mångfald så uppstår dessa händelser betydligt mindre och mer sällan än vad de skulle ha gjort i en miljö där majoriteten består av den folkgrupp som är majoritetssamhället, det vill säga den vita, etniska svensken. Det kan vi se, klart och tydligt. Däremot ser vi att när vi släpper iväg våra ungdomar till gymnasieskolor och framför allt de mer privilegierade gymnasieskolorna i Stockholms innerstad så utsätts i stort sett alla för rasism och rasistisk mobbing, dagligen. För då har demografin förändrats på ett helt annat sätt.

Dona Hariri: Vad berättar era tidigare elever för er då, vad händer då, vilka konsekvenser för det med sig?

Helya Riazat: De berättar då att de kan kliva in i klassrummet och n-ordet används flitigt, att lärare inte reagerar på att det görs, att när de vänder sig till skolledningen så vill skolledningen inte ta tag i det, de upplever att när de reagerar mot den typen av rasistisk mobbing som de blir utsatta för så är det de själva som utmålas som aggressiva, såsom kanske jag och du också har blivit några gånger, när vi har reagerat.

Dona Hariri: Exakt, jobbig och aggressiv.

Helya Riazat: Precis. Så jag är stolt över dem, att de uppfattas så. Det är precis så vi ska uppfattas, vi ska uppfattas som jobbiga, för vi tänker inte acceptera de här företeelserna.

Dona Hariri: Här beskriver du att era elever först då, på Järvaskolan, inte alls upplever rasistisk mobbing. Och sedan kommer de till en skola där de plötsligt upplever den och blir ifrågasatta och utsatta på olika sätt och vis. Vilka konsekvenser skulle du säga att det för med sig, hur påverkar det en ung person?

Helya Riazat: Vi har precis genomfört en ganska omfattande enkätundersökning bland våra [tidigare] elever som går på gymnasiet idag och de säger att de konsekvenser som det för med sig är minskade ambitioner. Alltså [på grund av] en minskad känsla av tillhörighet, en känsla av att man inte har en given plats, en känsla av att det man gör inte har någon betydelse. Tidigare har vårt sätt att bemöta dem, det vill

säga att det har varit fördomsfritt, att man har bemött individen som en individ och skapat en miljö fri från de här strukturerna - inte bara på grund av att det finns en bred mångfald utan också på grund av att vi jobbar med de här sakerna systematiskt som en integrerad del av vår undervisning, vi arbetar inom samtliga ämnen med de här frågeställningarna - det ledde till att deras ambitioner ökade, de presterade bättre i skolan. Och nu [i andra skolmiljöer] leder det till sämre resultat helt enkelt.

Dona Hariri: Nu vill jag ändå vara lite så här, Helya inte rektorn utan lite mer på djupet. Vad får det dig att känna när ni jobbar så aktivt och gediget med att få de här ungdomarna att inte uppleva, inte ha rasistisk mobbing på skolan och sedan veta om att de möter det när de kommer ut. Hur påverkar det dig?

Helya Riazat: Det gör mig väldigt förbannad. Det känns som att allt arbete vi har lagt ner under tre års tid bara spolats ner, till ingenstans. Sedan är jag övertygad om att våra ungdomar, trots att ambitionsnivån kanske minskar och att de känner sig väldigt förtryckta i mångt och mycket, trots det så tror jag att någonstans så sitter det här som vi har gett dem. Jag tror väldigt mycket på det här att bevinga barn och unga med ökad egenmakt, det kommer förr eller senare i deras vuxna liv att visa sig. Men det är jättesorgligt, det är så sorgligt att de inte ser möjligheterna i våra ungdomar utan ser dem som en belastning.

Dona Hariri: Patrick, vad säger du om Järvaskolans arbete?

Patrick Konde: Helt fantastiskt. Och jag ska väl säga då också att det är inte bara elevunderlaget utan det är ett gediget arbete och ett erkännande av det strukturella problemet att rasism kommer kunna finnas och därför har man med det i undervisningen under hela skolgången. När det finns många skolor som har rasism som ett ämne som bara kommer någon gång, så har ni med det i hela planen för hur ni ska arbeta och då blir det en självklarhet att också prata om de här sakerna och att de ungdomar som går från Järvaskolan är stärkta och vet att jag har andra sociala rättigheter, det är därför kontrasten till nästa skola blir så hård. Hade det varit så att de inte hade varit så stärkta då hade de inte kommit tillbaka och pratat om den här utsattheten utan då hade de bara normaliserats i att "Okej, nu är det det här som gäller".

Helya Riazat: Det är som min mamma alltid brukade säga, hon beklagade att hon hade fostrat oss till så pass medvetna personer för att livet blir hårdare för en när man förstår mer. Det är precis som du säger, jag tror att vi har gjort det delvis jobbigare för våra ungdomar för de förstår och kan definiera sin utsatthet på ett annat sätt.

Dona Hariri: Men kanske också rustat dem och gjort dem medvetna, för någonstans vet vi att rasismen varken har tid eller plats att fortsätta, de kommer möta den om inte i skolan så förmodligen i arbetslivet på olika sätt, så man kan kanske se det som att man rustar och informerar. Innan vi kommer till

beslutsfattarna och policydokumenten och vad som fattas på beslutsfattande nivå, det är dit vi ändå kommer komma till slut, så vill jag ändå lyfta föräldrarna. För ofta när man pratar om barnrätt överlag så tycker jag att man ofta glömmer föräldrastödet och föräldrarna, vilken information och kunskap har de? Du var inne på det Helya, just det här med att man kanske också ärver mycket hemifrån och så där. Vad säger ni om det? Jag börjar med dig Helya, hur jobbar ni med föräldrar?

Helya Riazat: Vi har en oerhört nära relation till våra familjer. Redan från start när elever börjar hos oss genomför vi hembesök hos eleverna. Så vi har varit hemma hos alla elever, förutom förra året då med anledningen av coronaviruset, vilket är väldigt beklagligt att jag inte har fått äta en massa gott och fika och besöka dem [skrattar].

Patrick Konde: [skrattar]

Dona Hariri: Du har missat något av fikan.

Helya Riazat: Ja. Men inledningsvis så inleder vi våra relationer genom hembesök och så fortsätter det nära relationsskapandet i och med att vi besitter en massa olika modersmål inom vår personalstyrka och relationen sker väldigt organiskt. Det här gör det väldigt lätt för oss att snabbt kunna se strukturer som vi kanske behöver jobba med, kanske poängtera och ta oss framåt. Men det ger oss också möjligheten, som institution, som skola, att kommunicera våra värderingar väldigt tydligt. Så från dag ett när jag som rektor och med elevhälsopersonal eller lärare besöker en elevs hem så uttrycker jag tydligt att vi accepterar inte rasism, mobbing, våld, droger, alla möjliga former av företeelser som inte får förekomma i en skola. Enkelt. Och sedan lever vi de sakerna framför vårdnadshavarna också. Vi har representation och mångfald som levande mekanism i vår verksamhet, det är inget vi har som fina ledord i våra policydokument som vi sedan inte efterlever, helt enkelt.

Dona Hariri: Just det. Patrick, vad säger du om det här med föräldrastöd?

Patrick Konde: Jätteviktigt. Jag har nu nära relationer med olika föräldraorganisationer i vårt arbete och det är en ganska heterogen grupp, vårdnadshavare till personer som utsätts för rasism. Det finns en stor grupp personer som har två föräldrar som också har erfarenhet av att utsättas för rasism. Då kan det lättare vara ett samtal som finns, för det mesta i de familjerna, sedan tidigare. Det som ska sägas om den gruppen är också att då kan det kännas skamligt för personen som har utsatts för rasism att lyfta upp det, för då är det någonting som också rör vårdnadshavarna. Sedan finns det hem där det kanske är ett barn som är adopterat, där det finns föräldrar som inte har egna erfarenheter av att utsättas för rasism och där det samtalet kanske är mer trevande och det kan finnas vårdnadshavare som känner att de behöver skapa sig en massa kunskap som de inte har och det är en annan situation. Så det ser väldigt olika ut, helt enkelt.

Sedan finns det också situationer när skolan som institution diskriminerar på ett rasistiskt sätt. Då kan det till exempel vara att en skola bestämmer sig för att skicka ut lappar till vårdnadshavare om att man måste ha målsmans underskrift att ha tillstånd att inte äta mat i matsalen under ramadan och då gör en tydlig koppling till att ramadan skulle vara farligt för personen.

Dona Hariri: Och då ska vi säga att det här är inte bara exempel du tar som hittepå utan det här vet vi förekommer.

Patrick Konde: Mm.

Helya Riazat: Vi vet verkligen att det här förekommer. Jag har elever som vittnar om hur de på deras tidigare skolor har blivit jagade in till matsalen, i stort sett fått mat intryckt i munnen, för att man får inte fasta helt enkelt. Det är fel att fasta, man ska inte göra det. Och jag kan tänka mig att det är så oerhört kränkande. Tänk dig att befinna dig i den här situationen som ett barn, som en muslim som väljer att fasta och som står där och blir kränkt på det här sättet.

Dona Hariri: Jag uppskattar att vi också gör den här kopplingen nu till att det är institutionen som [utsätter] och inte bara barnen mellan sig, exempelvis.

Patrick Konde: Det som blir effekten är att det är ett misstänkliggörande av en praktik som är religiös. Det gör att man ger bollen över till alla elever att kränka folk, för det har redan gjorts ett misstänkliggörande av institutionen och det legitimerar våldspraktiker som att helt enkelt jaga folk, till exempel.

Helya Riazat: En annan sak är hur man också dementerar föräldrarnas rätt att få vara vårdnadshavare och deras sätt att uppfostra sina barn, vilket i sin tur leder också senare till att många ungdomar tappar den respekt de bör ha för sina föräldrar som deras legitima vårdnadshavare, som individer som besitter makt och kunskap i deras liv, naturligtvis. Sådana strukturer ser vi tydligt, hur institutioner där rasism är en stark faktor helt enkelt tar ner och förminskar föräldrarnas makt, och det i sin tur leder till att många av ungdomarna hamnar i väldigt svåra situationer i sitt liv eftersom de saknar vårdnadshavarperspektivet i sitt liv.

Dona Hariri: Sedan tänker jag också på de ungdomar som då tar avstånd från exempelvis skolan som för många unga, det vet ju vi, är den enda trygga platsen och de enda trygga vuxna man träffar

Helya Riazat: Precis så är det.

Dona Hariri: Det som gör mig mest upprörd, såklart att rasism finns och mobbing finns men också att det fortsätter. För det ni säger nu, det är sådant som jag stöter på, min bror stöter på, mina grannar. Att det fortfarande är på det här sättet gör mig skitarg och det är därför jag vill komma till kärnan. Vi gör ju

mycket, eldsjälur och allt vad de kallar oss, rektorer, organisationer som Friends. Men vad saknas, vad behövs på policynivå, beslutsfattandenivå, vad behövs skulle ni säga för exempelvis Järvaskolan?

Helya Riazat: Jag tänker mig att det som skulle behövas är en mycket tydligare uppföljning från granskande institutioner som till exempel skolinspektionen i fråga om de här förtryckandemekanismerna i vår skolverksamhet. Man behöver väldigt tydligt följa upp och skolorna behöver tydligt och snabbt sanktionera om barn och unga inte känner sig trygga för det här är en trygghetsfråga och vi är förpliktigade som skola att erbjuda en trygg och inkluderande miljö till alla barn och unga.

Dona Hariri: Och barnkonventionen är lag.

Helya Riazat: Och barnkonventionen är lag.

Dona Hariri: Det känns som att vi behöver påminna om det. Patrick jag ser i min ögonvrå att du nickar och jag hör att du säger "Mm". Vad säger dom om det här, vad behövs på beslutsfattandenivå?

Patrick Konde: Jag har inspirerats väldigt mycket av Sara Ahmed och hennes forskning i vår ansats.

Dona Hariri: Kan du säga vem det är?

Patrick Konde: En forskare, inom genus och sociologi tror jag. Hon pratar om att rasism är inte någonting som bara tolereras utan det uppmuntras och belönas. Så om vi tar en situation i skolan, vi ser fyra elever som står utanför matsalen och så är det en av eleverna som säger någonting rasistiskt. Om det är så att gruppen runt då inte säger någonting, då är det [som eleven sa] någonting som accepteras. Men om de också skrattar med eller ryggdunkar, då är det någonting som uppmuntras och belönas och då får social status. Och när du pratar om riksdagspolitiken och det finns personer har fått makt i samhället genom rasistisk ideologi och retorik då kommer också unga välja att göra på det sättet, för samhället har visat att det går att få höga poster på det här sättet. Så det är väldigt mycket att stå emot. Men tillbaka till frågan om policydokument, jag tänker att det står just nu att skolan ska motarbeta främlingsfientlighet och intolerans med diskussion och kunskap. Då har man ett begrepp som främlingsfientlighet, rasism står inte ens inskrivet i vad vi ska arbeta med. Så man har större benägenhet att prata om att någon skulle vara en främling och att någon skulle kunna bli fientlig mot den. Jag tycker att här måste vi se över de dokument vi har, att inte ens benämna rasism i uppdraget i skolan känns långt ifrån verkligheten.

Dona Hariri: Verkligen.

Helya Riazat: Detsamma gäller i de enkätundersökningar från skolinspektionen som elever i exempelvis årskurs nio får göra. Där ställs frågor om jämställdhet, om eleverna upplever att de får tala om jämställdhet och om de upplever att de blir behandlade på ett jämlikt sätt utifrån sitt kön. Det ställs inga

frågor till våra ungdomar idag om de upplever att de blir behandlade jämlikt utifrån sin etniska eller religiösa, kulturella identitet. Det är väldigt förvånansvärt tycker jag eftersom vi så tydligt kan se, i de undersökningar som görs, att alltför många barn och unga mår så pass dåligt som de gör på grund av att de är utsatt för strukturell rasism under sin skolgång.

Dona Hariri: Så någonstans är vi tillbaka i den här debatt som jag tror att jag var en del av för tio år sedan, när det kom till terminologin, tänk på vilka begrepp ni använder, att man inte ska förminska det och ta de som ingenting utan att det också har betydelse. Som du, Patrick är inne på exempelvis, är det främlingsfientlighet vi ska kalla det eller är det rasism, varför säger vi inte som det är och så vidare? Tyvärr är det här verkligen ett skrapa på ytan-samtal, jag hade älskat att sitta ned i några timmar men låt oss börja avrunda med att ändå på något sätt uppmana, uppmuntra alla som precis som er arbetar ihärdigt med de här frågorna dagligen. Om lyssnaren är en skola, en pedagog, en organisation, vad skulle ni vilja säga till dem, skulle vi kunna vara konkreta och ge dem lite tips? Helya, vad säger du?

Helya Riazat: Jag skulle börja med att säga att de här frågeställningarna, den strukturella frågeställningen, är inget som man kan göra som vi har gjort idag, röra lite på ytan. Utan det är något som måste vara en självklar, integrerad del av all undervisning i vår skola. Sedan skulle jag också säga att jag upplever att så som det är i mångt och mycket i vårt samhälle så är man ju rädd för att bemöta de här frågeställningarna, att bemöta när de här situationerna uppstår. Jag skulle säga att man missunnar sig själv när man gör på det sättet, för skulle man bara våga som skolledare, elevhälsopersonal etc, bemöta de här händelserna som våra barn utsätts för så skulle man också se att vi skulle få en betydligt trevligare skolmiljö. Det är jag helt övertygad om.

Dona Hariri: Mm. Patrick, vad säger du? Har du några tips till de som vill bli bättre i arbetet mot rasism?

Patrick Konde: Det som är väldigt viktigt är att man utgår ifrån sin kontext och försöker fundera på "Vad kan vi göra där vi står och där vi är?". Det kommer innebära att man måste göra en viss självrannsakan kring ens egna roll och kring ens egna plats, det är ofrånkomligt när det kommer till att faktiskt på djupet försöka förstå rasistiska strukturer. Ett framgångsrecept som är väldigt tydligt är att de skolorna, och det är oberoende vilken trakasseri eller vilket strukturellt problem det handlar om, men de skolorna som förväntar sig att det här är någonting som skulle kunna ske i vår skola, de som har den förberedelsen, de arbetar allra bäst med det här. Med det menar jag att ibland tänker man att barn är så pass oskyldiga att de kan inte ägna sig åt rasistiska saker. Och det är en väldigt stor fara, för då blir det att du in absurdum ibland går och försvarar och försöker mota bort, "Nej det där var inte rasistiskt, för barn är ju inte rasister". Till sist så hamnar man i den här diskursen om vem som är rasist och inte, och då gör man de elever som utsätts en björntjänst för att du vägrar se utsattheten som de har. Så att ha en förvänta om att

alla strukturella problem som finns i samhället kommer att på ett eller annat sätt att nå skolans verksamhet är ett framgångsrecept.

Dona Hariri: Helya, har du något tillägg där till det Patrick precis sa?

Dona Hariri: Jag tänker också på att de vuxna som befinner sig i våra skolor, de är inte heller fria från alla de här strukturerna som vi har talat om idag. Det är väldigt viktigt att komma ihåg det. Och då tänker jag att det bör vara en självklar del av lärarutbildningen, men också andra utbildningar som leder till att man får komma in i en skolverksamhet och arbeta med barn och unga, att man diskuterar olika intersektionella perspektiv men också att man säkrar vilka individer man släpper igenom, helt enkelt. Att man ser till att demokratiska värderingar präglar vårt skolväsende genom att individerna som släpps igenom är personer med den här typen av självklara grundläggande värderingar, helt enkelt.

Dona Hariri: Det som blev tydligt för mig här det är ju, på tal om demokrati, att rasistisk mobbing är om något en demokratisk fråga. Inte bara mobbing och bara rasism, utan att det här är betydligt större frågor än så. Med det sagt, stort tack Helya och Patrick för att ni ville vara med i *Snacka om barnrätt*.

Helya Riazat: Tack Dona!

Patrick Konde: Tack så mycket!

Dona Hariri: Då ska jag samla ihop mina intryck från dagens samtal. Rasistisk mobbing är inte en isolerad företeelse utan det speglar den rasism som finns i samhället. Och finns det rasism i samhället, så finns det i skolan. Skolinspektionen måste granska och följa upp rasismen i skolan. Och terminologin måste justeras, kalla det inte för främlingsfientlighet, det är rasism. Avslutningsvis vill jag tipsa om Friends hemsida med bland annat en webbkurs om skolan och rasism och en podd som du kan lyssna på. Och på hemsidan vidganormen.se som länsstyrelsen driver kan du läsa om att förebygga rasism i arbetslivet och där finns också en podd att lyssna på.

Tack för idag! Det här var det sjunde avsnittet av podden *Snacka om barnrätt* och vi har under poddserien pratat om många aspekter av barnrätt och barnkonventionen, bland annat barnkurirer, jämställdhet i idrotten och om barnens rätt till en hållbar värld. Hoppas att ni har gillat det ni har hört!

Mitt namn är Dona Hariri, *Snacka om barnrätt* är en podcast från länsstyrelsen i Stockholm och som produceras av Umami Produktion.